

Български ръкописни вестници преди освобождението

Ръкописният вестник е една от най-съвършените първични форми на модерния вестник. Във Европа той се е явил преди печатния вестник, въ XV и XVI вѣкове, когато международната търговия се засилила и между по-важните търговски центрове били уредени редовни куриерски и пощенски съобщения. Въ нѣкои от тия центрове (Венеция, Римъ, Аугсбургъ, Лайпцигъ, Нюрнбергъ и пр.) предприемчиви хора почнали да събиратъ новини, научавани отъ пѣтници, куриери или отъ писма. Тѣзи новини били съобщавани съ писма на владѣтели, духовници и управляващи срещу известно възнаграждение. По-късно тѣ били написвани въ нѣколко екземпляри и по този начинъ се явява единъ видъ „циркулярно писмо“, отъ което произлѣзълъ отсетне „ръкописниятъ“ вестникъ. Той съдържа новини отъ Балканитѣ, главно за борбитѣ на европейскитѣ народи съ Турция, случки изъ владѣтелскитѣ домове и Ватикана и пр. Ръкописниятъ вестникъ се наричалъ въ Германия: „Novo“ „Aviso“ или най-често „Zeitungen“ въ Франция — „Nouvelles à la main“ въ Англия — „News Letters“ и пр. Ръкописниятъ вестникъ продължилъ да съществува дълго време следъ появата на печатния, защото е представлявалъ удобна форма за избѣгване строгитѣ ограничения и преследвания на цензурата върху печатнитѣ произведения.

Български ръкописни вестници преди появата на „Любословие“ не сж известни и по всѣка вѣроятност не сж излизали — иначе все щѣше да има нѣкакви указания поне въ богатата кореспонденция на Неофитъ Рилски, Р. Поповичъ, Селимински и др. — тъй като българската интелигенция не е чувствувала нужда отъ такива. Тя не е чувствувала нужда отъ тѣхъ, не защото културниятъ ѝ уroveň е билъ твърде низкъ, а защото „обществениятъ“ писма на дейцитѣ отъ възраждането сж били напълно достатѣчни да я държатъ въ течение на борбата за духовно освобождение и да я осведомяватъ върху развитието на общественитѣ начинания. Както видѣхме по-горе, „общественото“ писмо малко се различава по форма отъ ръкописния вестникъ и ние го причисляваме къмъ най-съвършенитѣ форми на предвестницитѣ на българ-